

Kohalike omavalitsuste rahastamine

*Kohalike omavalitsuste tulude ja kulude analüüs ja
kokkuvõte omavalitsuste küsitluse tulemustest.*

3. aprill 2017

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon

Auditijuht Karin Rajapu

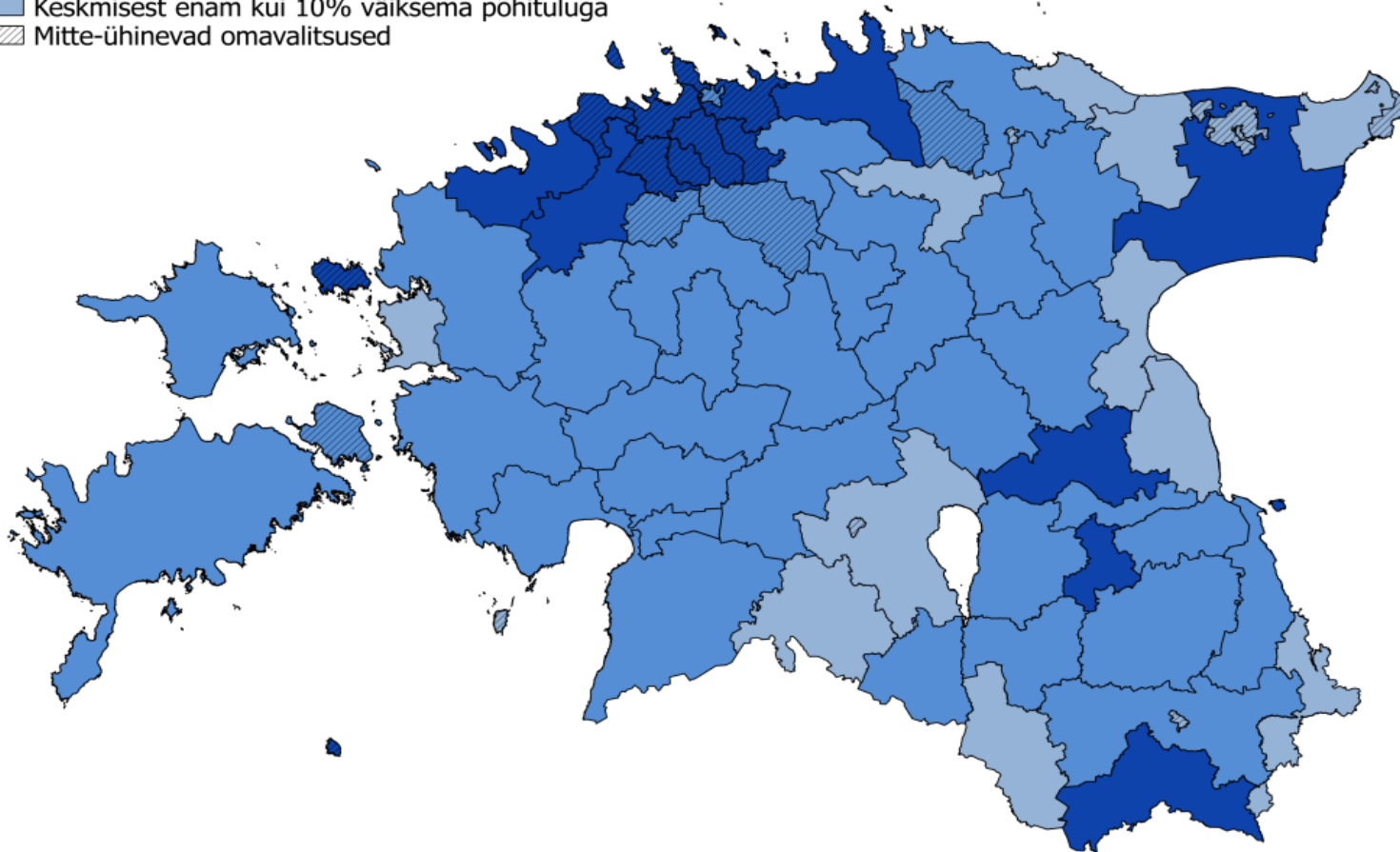
Peakontrolör Airi Mikli

Mida tehti?

- Analüüsi, millised on olnud omavalitsuste tulud ja kulud nii valdkonniti kui ka eri omavalitsustes;
- Küsitleti omavalitsusi: milliseid rahastamise muudatusi nad ootavad ja millised on nende ülesannete täitmise kulud;
- Uuriti, kuidas riik plaanib omavalitsuste rahastamist muuta.

Põhitulu jaguneb omavalitsuste vahel ebaühtlaselt

- Keskmisest suurema põhituluga
- Keskmisest kuni 10% väiksema põhituluga
- Keskmisest enam kui 10% väiksema põhituluga
- ▨ Mitte-ühinevad omavalitsused

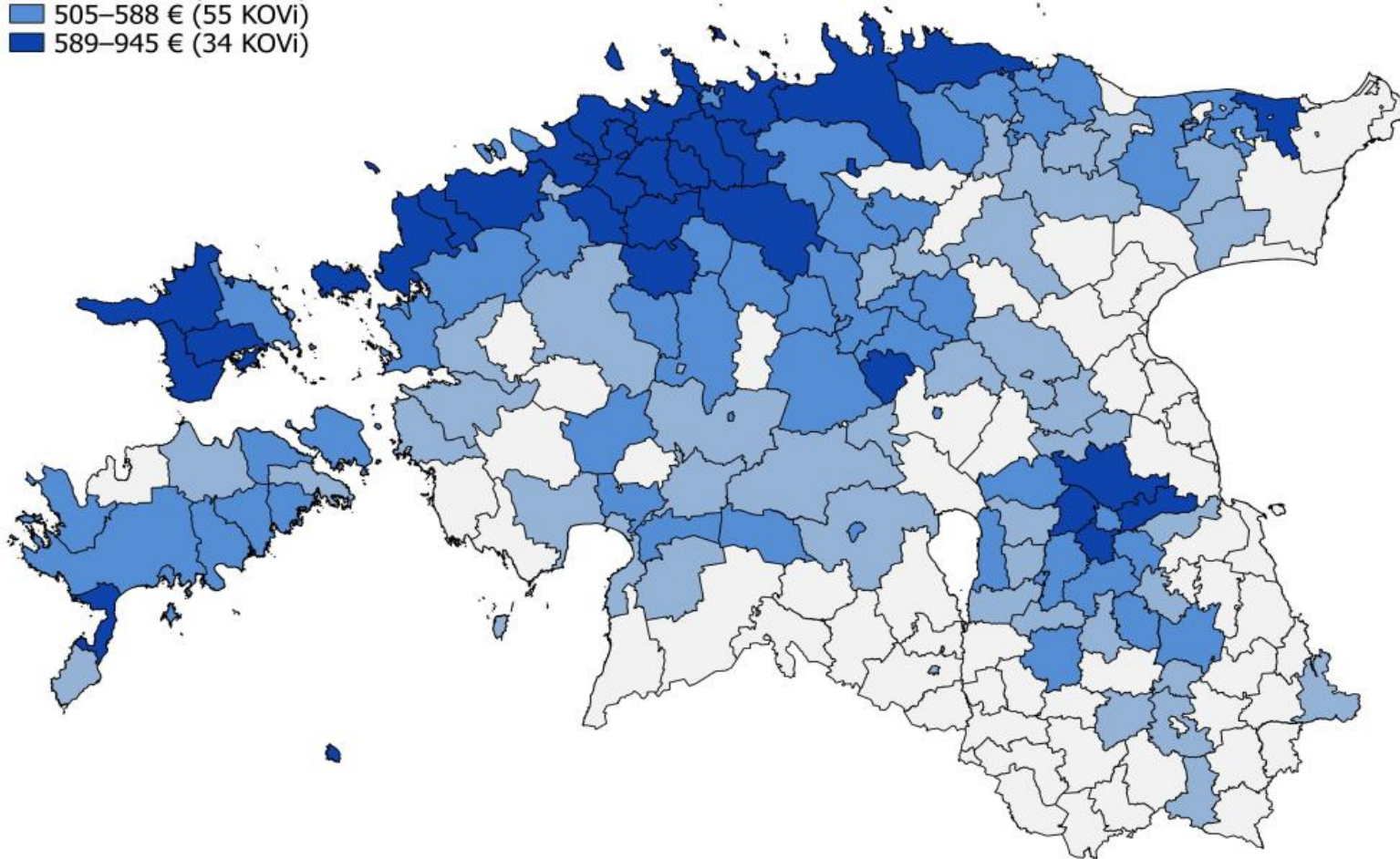
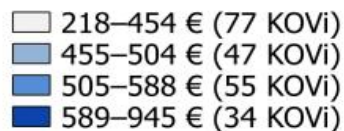

Peamised järeldused (I)

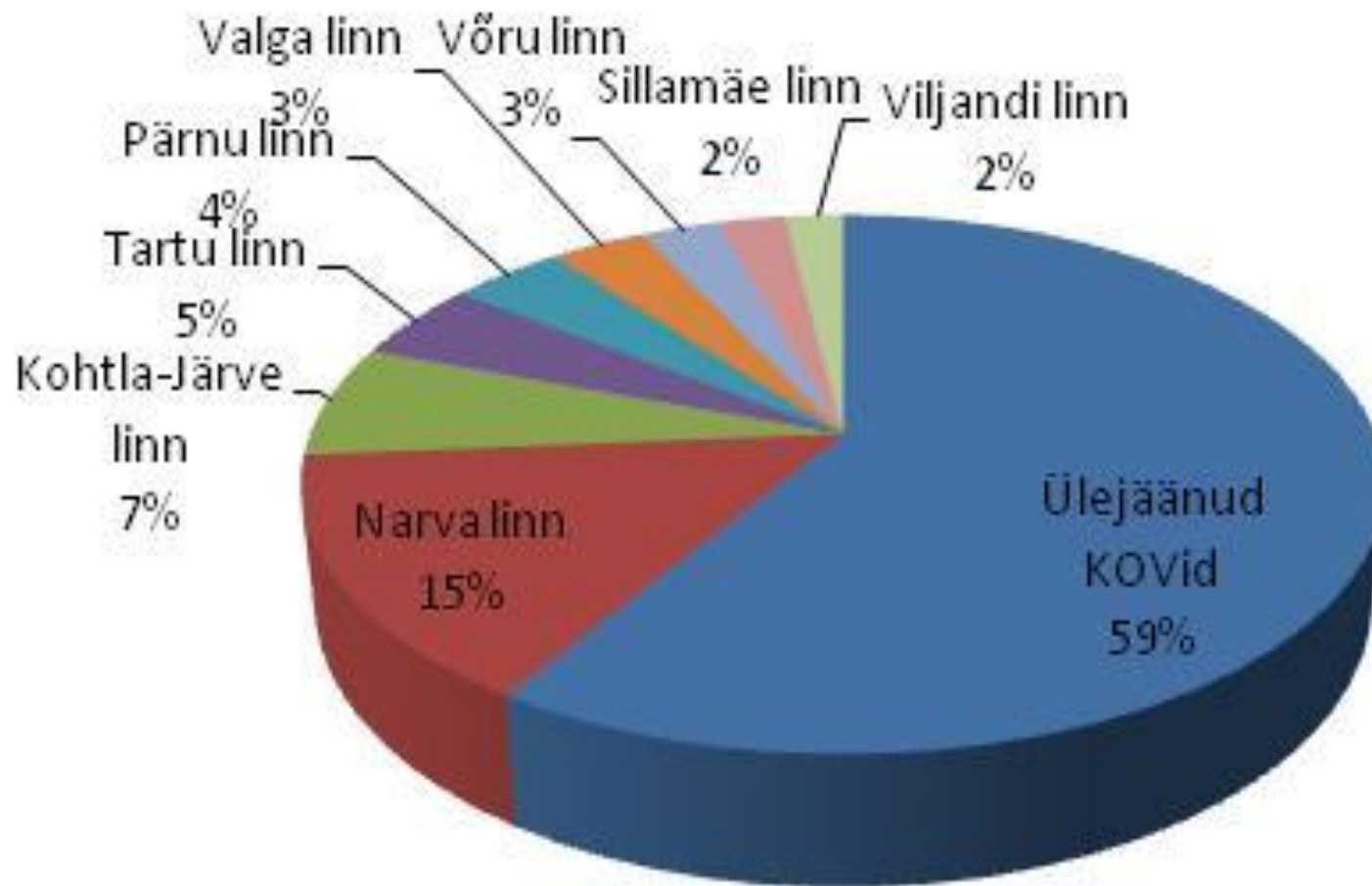
- Omavalitsustele ühtsetel põhimõtetel jagatav raha, mille kasutamise üle saab omavalitsus vabalt otsustada ja mis ei ole seotud kindla kasutusotstarbega ehk põhitulu, jaguneb elaniku kohta arvestatuna omavalitsuste vahel ebaühtlaselt.
- Rahalised võimalused elaniku kohta on keskmisest suurema põhituluga omavalitsustel peaaegu poole suuremad (45%) kui ülejäänud omavalitsustel;
- Tasandusfond, mille eesmärk on ühtlustada omavalitsuste rahalisi võimalusi, ei tee seda piisavalt.
- Suurema põhituluga omavalitsused saavad elaniku kohta teenuste eest vähem raha kui ülejäänud omavalitsused.

Pärast haldusreformi jääb lõhe omavalitsuste rahaliste võimaluste vahel endiselt suureks ka uutes omavalitsustes, kui rahastamisepõhimõtteid ei muudeta.

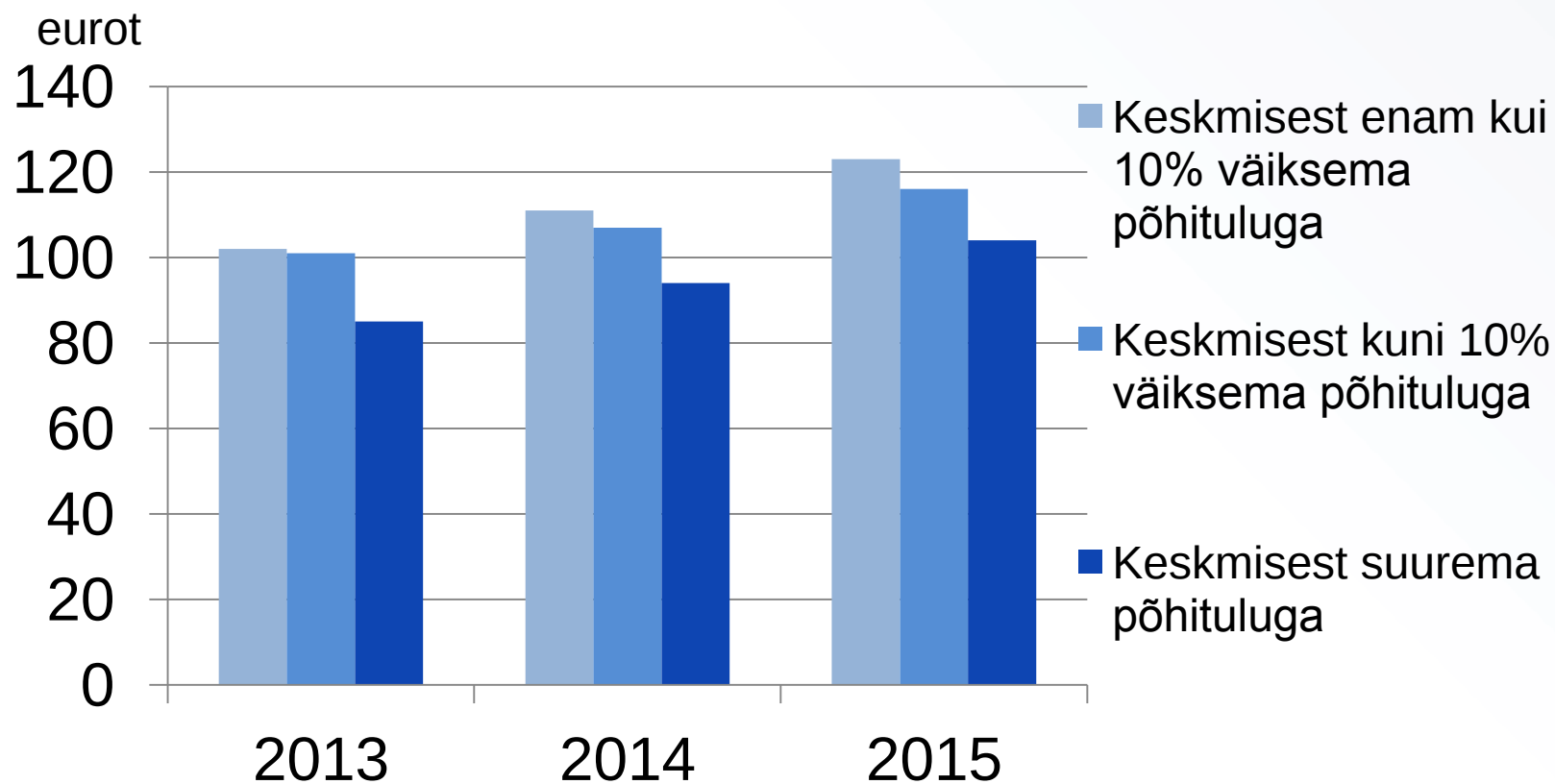
KOV-i peamise tulu - üksikisiku tulumaksu laekumine erineb elaniku kohta kuni 4 korda

Tasandusfondist 2008–2016. a enim toetust saanud omavalitsused

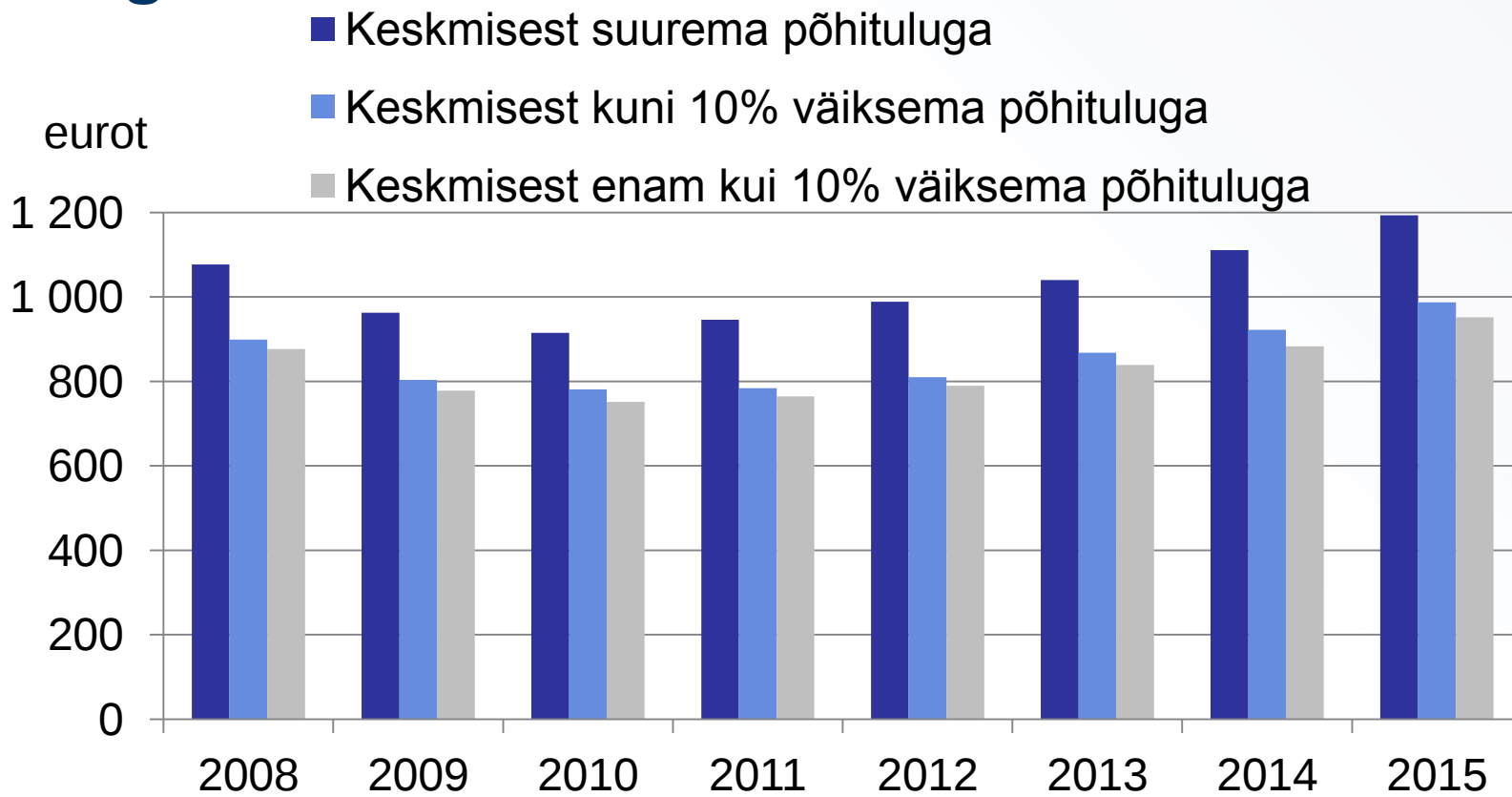
Teenuste müük elaniku kohta

Peamised järeldused (II)

- Kulutused elaniku kohta on keskmisest suurema põhituluga omavalitsustel ligi viiendiku võrra kõrgemad kui ülejäänud omavalitsustel.
- Vabatahtlike ülesannete jaoks kulutavad keskmisest suurema põhituluga omavalitsused elaniku kohta keskmiselt ca kaks korda rohkem kui ülejäänud omavalitsused.
- Omavalitsuste investeerimisvõimekus jääb suurema põhituluga omavalitsustel ca kolm korda suuremaks, kui rahastamist ei muudeta.

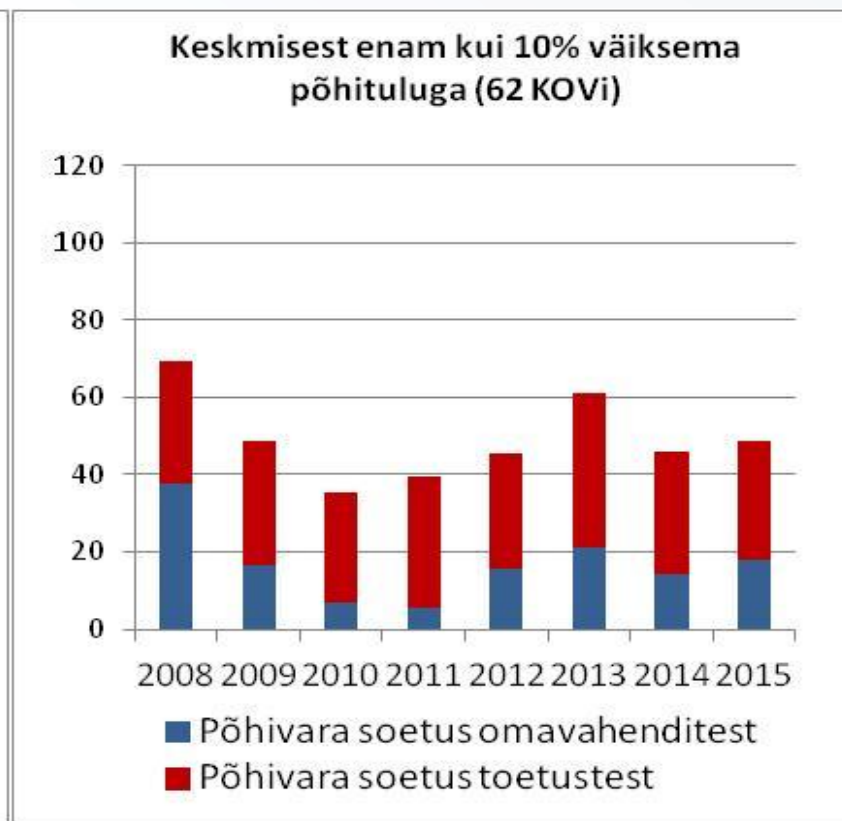
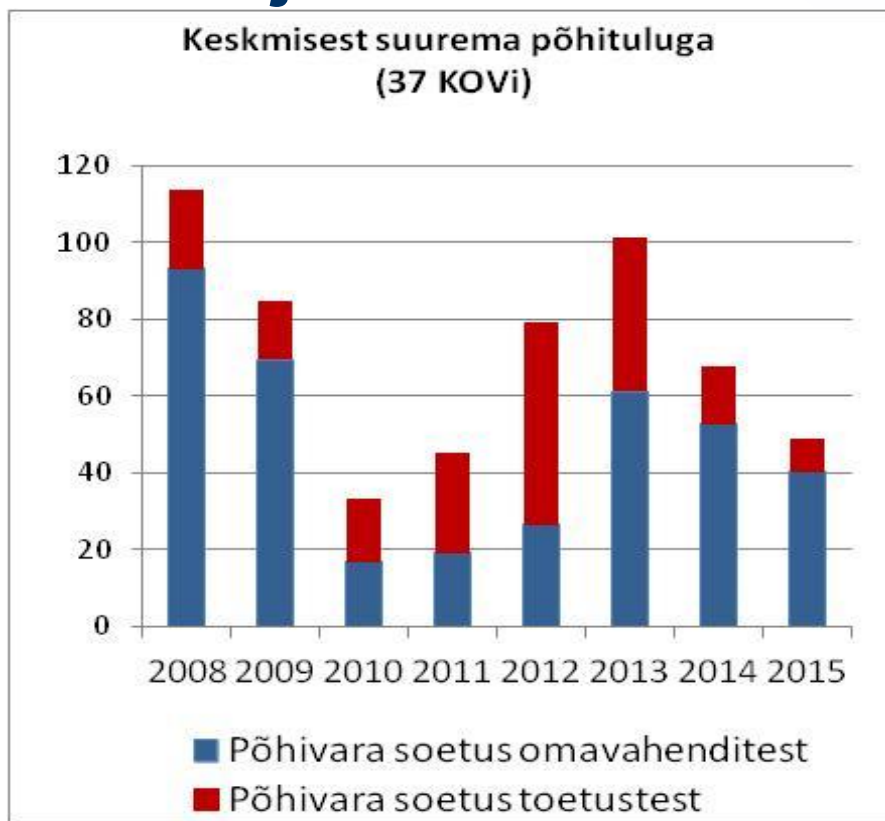
Kulutused elaniku kohta on suurema põhituluga KOVidel ligi viiendiku võrra kõrgemad

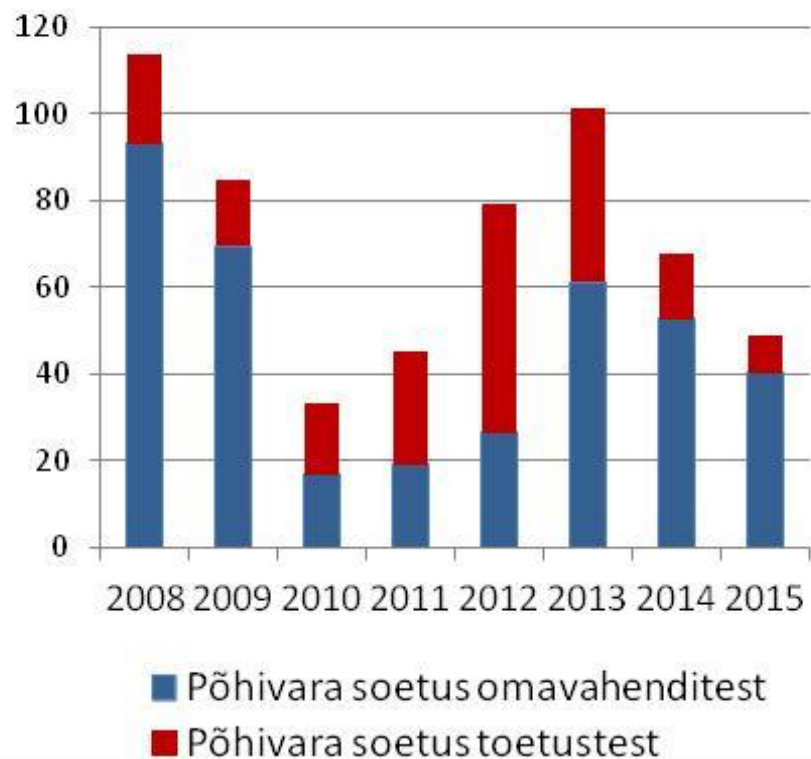

Kirikute toetamine
Sporditegevuse toetamine
Sünnitoetus
Turism Muuseum
Liikmemaksud
Ajaleht
Abipolitsei
Ranitsatoetus
Päästeteenused
Vabaühenduste toetamine
Sotsiaaltoetused
Huviharidus
Koguduse toetamine
Üritused
Kooliminekutoetus
Saunatoetus
Parimate õpilaste ja õpetajate toetused
Kino toetamine
Beetikool
Tervishoiuasutuste toetamine
Kultuuritegevuse toetamine
Apteekide toetamine
Kõ-de toetus
Kauplusauto toetamine

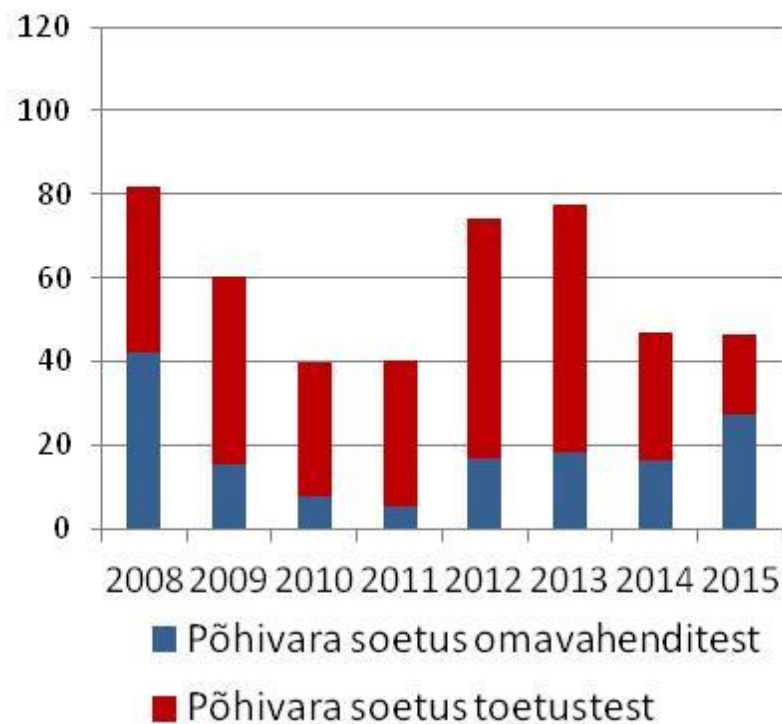
Suurema põhituludega KOVide investeringute osakaal omavahenditest on 3 korda suurem kui ülejäänutel

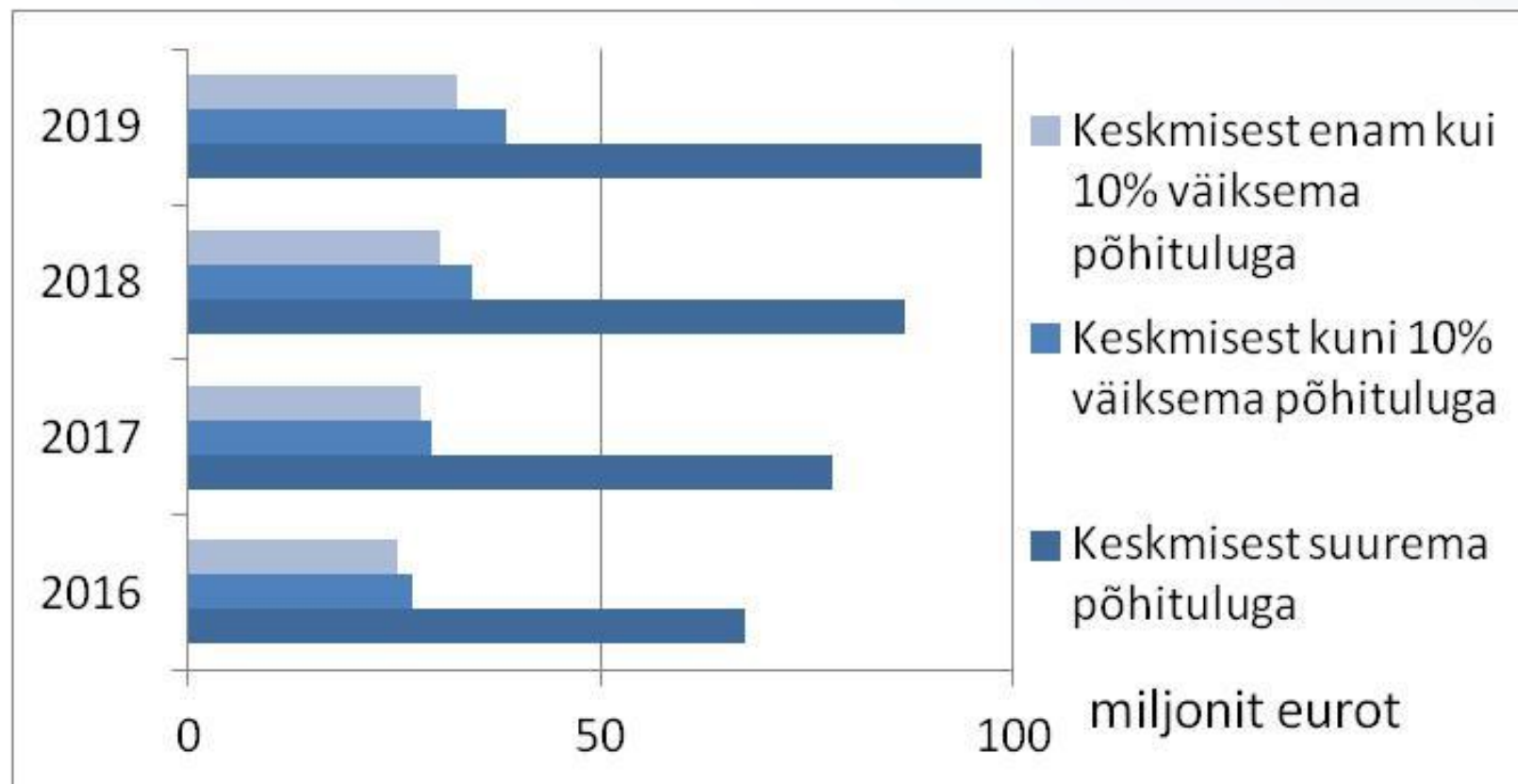
Keskmisest suurema põhituluga
(37 KOVi)

Keskmisest kuni 10% väiksema
põhituluga (114 KOVi)

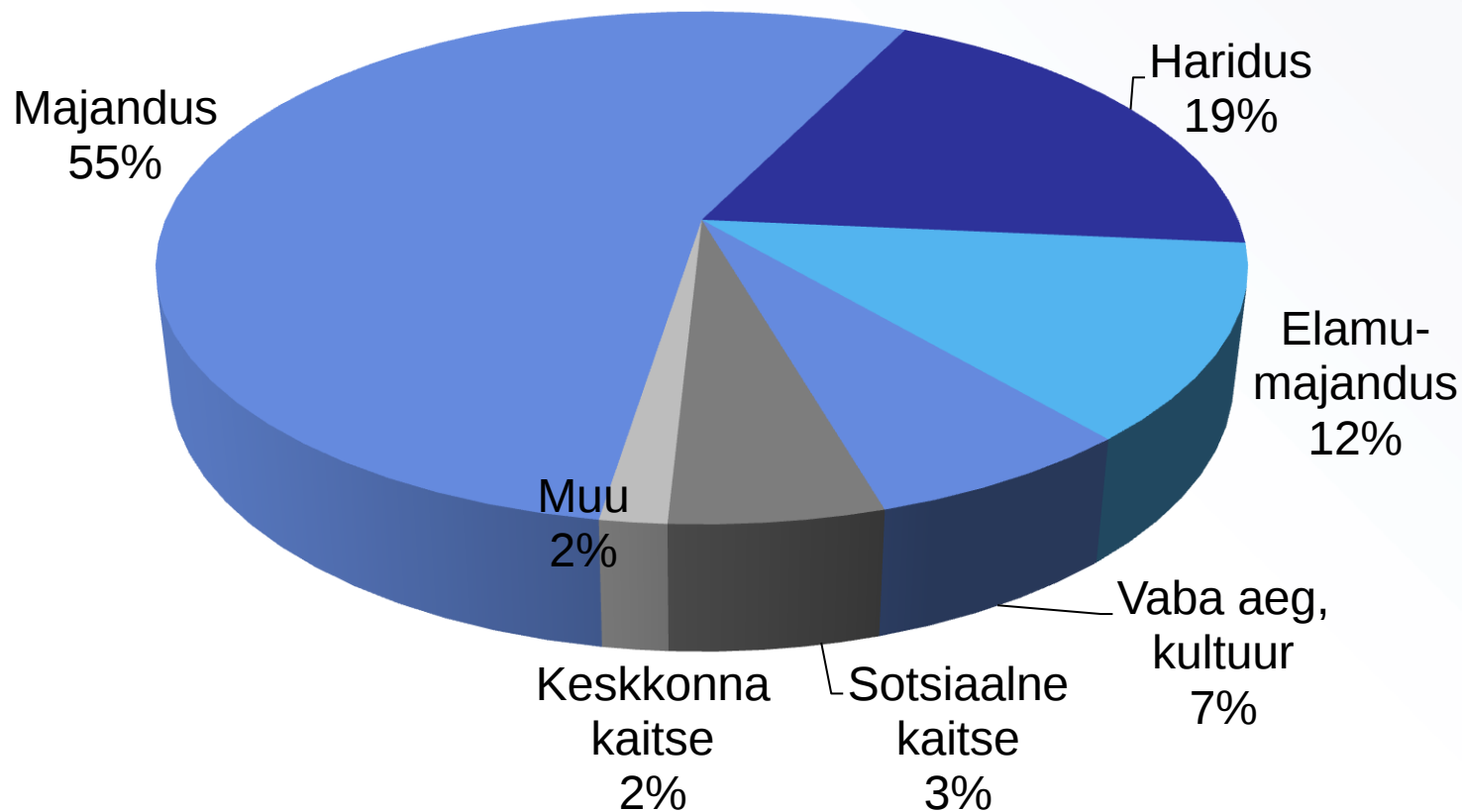
Suuremate tuludega KOVide investeeringisvõimekus võib jääda 3 korda suuremaks

Omavalitsuste küsitluse tulemused

- Enamik kohalikest omavalitsustest ei ole rahul omavalitsuste rahastamise üle peetavate läbirääkimistega riigi ja omavalitsuste esindajate vahel;
- Jättes kõrvale majanduskriisist aegsed kärped, leiavad omavalitsused, et kõige ettearvamatum on olnud hariduse rahastamine. Kohalikud omavalitsused soovivad raha juurde eelkõige kohalike teede ja hariduse jaoks. Need on samas valdkonnad, mida riik on kõige enam toetanud, kuid milleks antav raha on piiratud kindla kasutusotstarbega.
- Kaks kolmandikku omavalitsustest nimetas summa, palju nad raha juurde soovivad, kusjuures keskmisest suurema põhituluga omavalitsused soovivad kõige rohkem raha juurde.
- Rahastamise muudatuste suhtes ühtseid seisukohti välja ei tulnud, erinevate lahenduste suhtes ollakse nii poolt kui ka vastu.

Omavalitsuste hinnangul enim raha juurde vajavad valdkonnad

Haldusreform ei ühtlusta omavalitsuste vahelisi lõhesid – väiksemate põhituludega KOVe jääb endiselt alles 76%

- Keskmisest suurema põhituluga
- Keskmisest kuni 10% väiksema põhituluga
- Keskmisest enam kui 10% väiksema põhituluga
- ▨ Mitte-ühinevad omavalitsused

